

2020 - I

Sektörel Güncel Gelişmeler

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İÇİNDEKİLER

ENERJİ

3

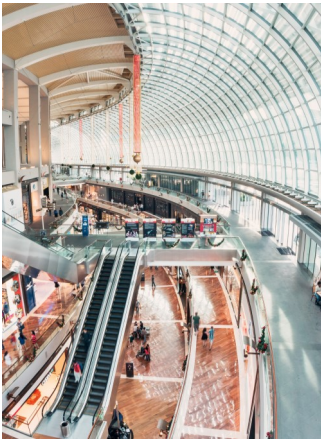
DEMİR ÇELİK

6

PERAKENDE

9

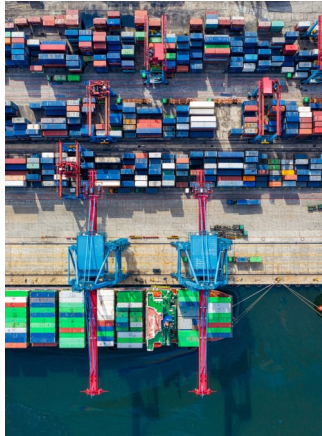
İNŞAAT VE KONUT

4

LOJİSTİK

7

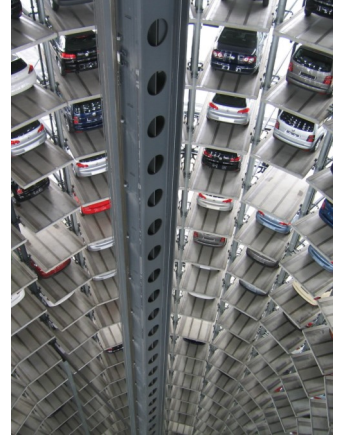
BEYAZ EŞYA

10

OTOMOTİV

5

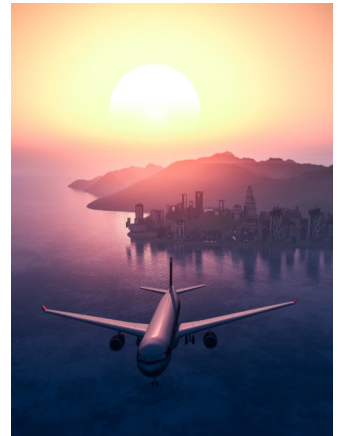
TEKSTİL-HAZIR GİYİM

8

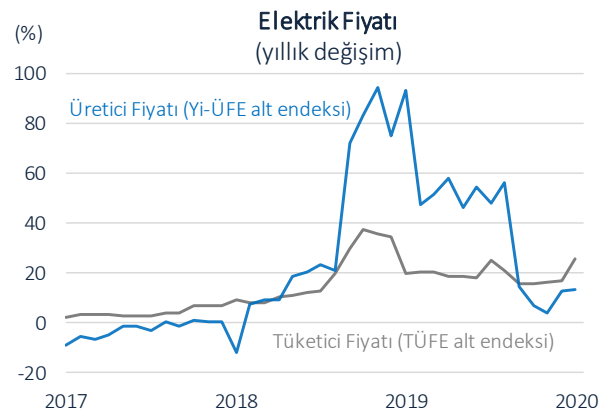
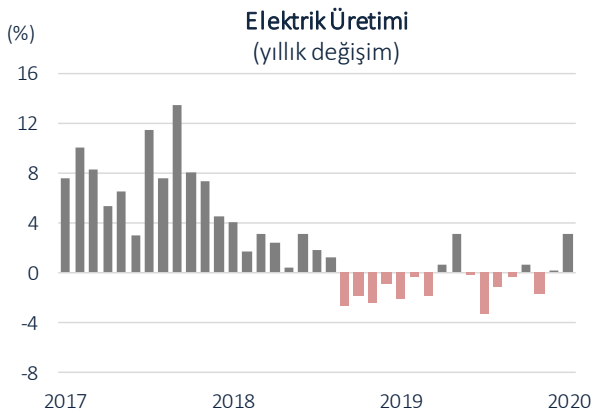
TURİZM

11

		Son Veri	Önceki Veri	
Elektrik Üretimi (yıllık değişim)	Ocak	% 3,1	% 0,0	▲
Elektrik Tüketimi (yıllık değişim)	Ocak	% 3,3	% 1,5	▲
Elektrik Tüketici Fiyatı (yıllık değişim)	Ocak	% 25,7	% 16,7	▲
Elektrik Üretici Fiyatı (yıllık değişim)	Ocak	% 13,1	% 12,4	●
Takipteki Krediler Oranı	Aralık	% 6,6	% 6,3	▼

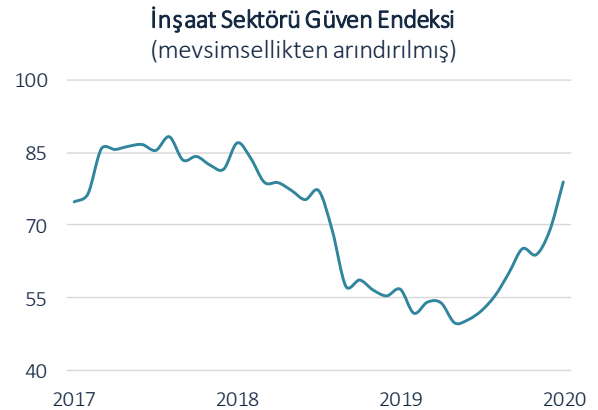
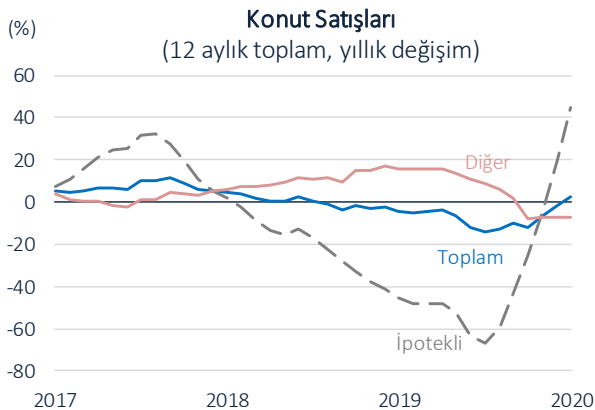
- 2019 yılında toplam elektrik üretimi yıllık bazda %0,5 oranında azalırken, 2020'nin ilk ayında üretim %3,1 yükseldi. Gerek düşük baz etkisi, gerekse ekonomik aktivitede öngörülen toparlanma paralelinde üretim artışının yıl genelinde sürmesi bekleniyor.
- 2019 yılında Türkiye'nin net enerji ithalatı yıllık bazda %12,2 oranında düşüşle 33,9 milyar dolar düzeyine indi. Bu dönemde Brent türü petrol fiyatlarındaki %9'luk gerileme bu gelişmede etkili olurken, yurt içinde ekonomik aktivitenin zayıf seyri de enerji ürünlerine olan talebi sınırlandırarak enerji ithalatını baskıladı. 2020 yılında ekonomideki büyümenin enerji faturası üzerinde yukarı yönlü baskı yaratması beklense de, petrol fiyatlarındaki gerileme öngörüsü bu baskının bir miktar hafifleyebileceğine işaret ediyor. Ayrıca, yurt içinde yerli ve yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretimini teşvik eden uygulamaların da enerji faturasını düşürücü etkisi olması bekleniyor.
- Son dönemde küresel talebe yönelik endişeler ve mevsim normallerinin üzerinde seyreden sıcaklıklar nedeniyle gerileyen petrol fiyatlarının rafineri kârlılığını olumsuz etkilediği görülüyor. Fiyatlar üzerindeki aşağı yönlü baskının rafinerilerin üretimini olumsuz etkileyebileceği ve işlenmiş ürün ithalatını artırabileceği kaydediliyor.
- Enerji Piyasası Denetleme Kurumu'nun (EPDK) 5 Aralık 2019 tarihinde kurulacağı açıklanan Vadeli Elektrik Piyasası (VEP) işletim usul ve esaslarına ilişkin karar Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Buna göre, Enerji Piyasaları İşletme AŞ (EPIAŞ) bünyesinde kurulacak olan VEP ile fiziksel teslimat yükümlülüğü doğuran ileri tarihli işlemlerin istikrarlı ve rekabetçi bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanıyor. Kararda EPIAŞ'ın kontratlara ilişkin teslimatın garantörü olacağı belirtildi. 2020 yılsonunda devreye alınması planlanan VEP ile piyasa katılımcılarının fiyat hareketlerinden daha az etkilenmesi, fiyatlardaki dalgalanmaların azaltılması ve piyasadaki öngörülebilirliğin artırılması hedefleniyor.

Kaynak: BDDK, TEİAŞ, Datastream

		Son Veri	Önceki Veri	
Büyüme (reel, GSYH inşaat alt kalemi)	2019 Ç3	-% 7,8	-% 12,4	▼
Yapı Ruhsatı Sayısı (yıllık değişim)	2019 Ç3	-% 58,3	-% 79,3	▼
Yapı Kullanma İzni Sayısı (yıllık değişim)	2019 Ç3	-% 27,5	-% 27,9	▼
Bina İnşaatı Ciro Endeksi (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 0,3	-% 0,3	●
Konut Satışları (yıllık değişim)	Ocak	% 55,8	% 47,7	▲
İpotekli (yıllık değişim)	Ocak	% 546,1	% 603,4	▲
Diğer (yıllık değişim)	Ocak	% 7,5	% 17,0	▲
Konut Fiyat Endeksi (reel, yıllık değişim)	Aralık	-% 1,7	-% 3,1	▼
Yabancıların Gayrimenkul Yatırımları (milyar USD)	Aralık	0,3	0,4	●
Takipteki Krediler Oranı	Aralık	% 9,8	% 8,5	▼

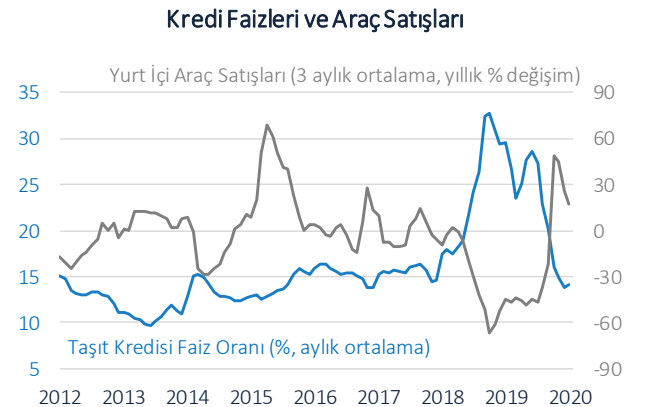
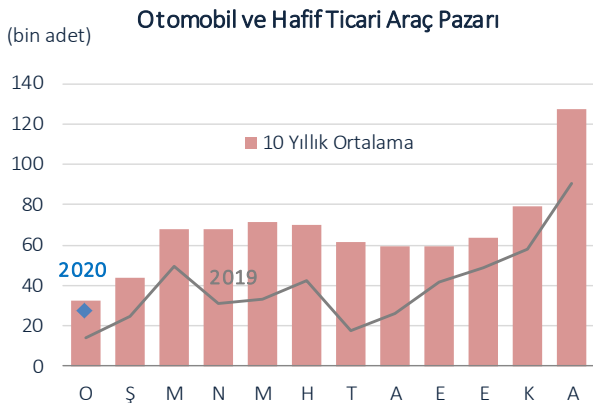
- Yurt genelinde konut satışları 2019'da yıllık bazda %1,9 oranında azalarak 1 milyon 349 bin adet düzeyinde gerçekleşti. Bu dönemde ipotekli konut satışları %20,1 artarken, diğer satışlar %7,5 oranında geriledi. Yılın ilk yarısında daralan konut satışları, ikinci yarıda kredi faizlerindeki gerilemenin ipotekli konut satışları üzerindeki olumlu etkisi paralelinde toparlandı. Konut piyasasında 2019'un ikinci yarısı boyunca izlenen kısmi toparlanmanın fiyatlar üzerindeki etkisi Aralık'ta da devam etti. Böylece, 2019'un Aralık ayında konut fiyatları nominal olarak %9,9 oranında arttı. Reel bazda ise Aralık'ta %1,7 gerileyen konut fiyatları, yıl genelinde %9,6 oranında düşüş kaydetti.
- İnşaat sektörü 2020 yılına iyimser beklentiler ile başladı. Türkiye Hazır Beton Birliği tarafından yayımlanan Hazır Beton Endeksi 2020 Ocak Ayı Raporu'nda, inşaat sektörü güven endeksinin son dönemde konut piyasasındaki iyileşmenin sektöre olumlu yansımalarının devam edeceği yönündeki beklentilerle toparlandığı belirtildi. İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği'nin raporunda da alınan siparişler ve güven endeksinde yılın ilk ayında belirgin bir toparlanma kaydedildiği ifade edildi. TÜİK tarafından yayımlanan inşaat sektörü güven endeksi de Ocak'ta aylık bazda 10 puanlık hızlı bir yükselişle 78,9 seviyesine ulaşarak beklentilerdeki iyileşmeyi destekledi.
- 2020 yılının ilk ayında da konut satışları geçen yılın aynı ayına göre %55,8 oranında arttı. Bu dönemde ipotekli satışlar zayıf baz yılı etkisiyle %546 ile hızlı yükselişini sürdürürken, Kasım 2019'dan itibaren yönünü yukarı çeviren diğer satışlar %7,5 oranında artış kaydetti.
- 2019'un Aralık ayı başında TBMM'de onaylanarak yürürlüğe giren ve değeri 5 milyon TL ve üzeri konutların binde 3 ila binde 10 arasında değişen oranlarda vergilendirilmesini öngören "Değerli Konut Vergisi" uygulaması ile ilgili güncelleme yapıldı. Uygulamanın 2021 yılında yürürlüğe gireceği açıklanırken, tek konutu olanlar vergiden muaf tutuldu. Birden fazla değerli konutu bulunan kişilerin vergiye tabi olan konutlarının en düşük değerli olanı da muafiyet kapsamına alındı. Ayrıca, değeri 5 milyon TL'nin üzerindeki konutların 5 milyon TL'lik kısmı vergi dışı bırakıldı.

Kaynak: BDDK, Datastream, TÜİK

		Son Veri	Önceki Veri	
Toplam Üretim (adet, yıllık değişim)	Ocak	-% 0,1	% 10,3	▼
Otomobil (adet, yıllık değişim)	Ocak	% 5,6	% 15,5	●
Ticari Araç (adet, yıllık değişim)	Ocak	-% 10,6	-% 0,1	▼
Toplam Yurt İçi Araç Satışları (adet, yıllık değişim)	Ocak	% 89,8	% 16,5	▲
Otomobil (adet, yıllık değişim)	Ocak	% 100,5	% 16,4	▲
Ticari Araç (adet, yıllık değişim)	Ocak	% 54,9	% 16,7	▲
İhracat (adet, yıllık değişim)	Ocak	-% 3,7	% 6,7	▼
İhracat (tutar, yıllık değişim)	Aralık	% 4,0	-% 2,8	●
Takipteki Krediler Oranı	Aralık	% 2,0	% 1,3	●

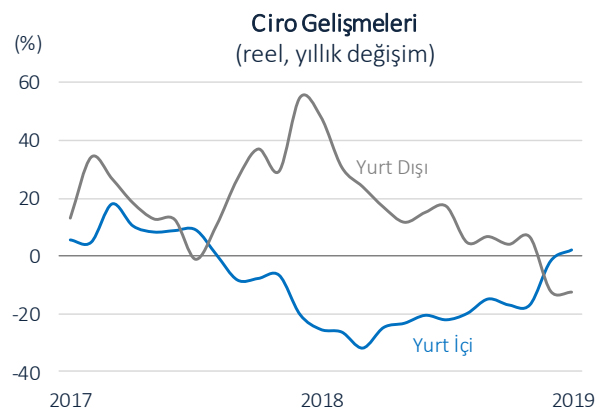
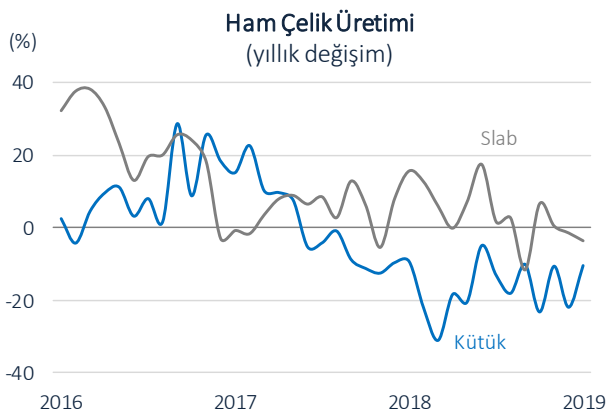
- 2019 yılında %22,8 oranında daralarak 479 bin adet seviyesinde gerçekleşen yurt içi otomobil ve hafif ticari araç satışları, Ocak 2020’de düşük baz etkisinin ve taşıt kredisi faiz oranlarının gerilemesinin etkisiyle yıllık bazda %89,8 yükseliş kaydetti. Ocak ayında otomobil satışları yıllık bazda %100,5, hafif ticari araç satışları da %54,9 arttı. Söz konusu hızlı artışa karşın, Ocak ayında yurt içi satışlar son 10 yıllık ortalamasının %85’i düzeyinde kaldı. Yıla yüksek artış oranıyla başlayan yurt içi satışlarda bu eğilimin yılın son çeyreğine kadar sürmesi bekleniyor. Otomotiv Distribütörleri Derneği (ODD), 2020 yılında yurt içi pazarın 575-625 bin adet aralığında olacağını öngörüyor.
- Ocak ayında otomobil üretimi yıllık bazda %5,6 oranında artarken, ticari araç üretimi %10,6 oranında geriledi. Böylece, sektör genelinde Ocak ayı üretimi yıllık bazda yatay bir seyir izledi. Bu dönemde adet bazında ihracat ise %3,7 oranında geriledi. Sektörün ana ihraç pazarı olan Avrupa’nın talebine yönelik öngörüler Türk otomotiv sektörünün bölgeye ihracatının nispeten yatay seyredeceğine işaret ediyor. Sektör temsilcilerinin yurt içi satış tahmini ve sektör ihracatının nispeten yatay seyredeceği öngörümüz altında, sektörün üretiminin 2020 yılında %7-10 aralığında artacağını tahmin ediyoruz.
- Aralık sonunda Çin’de ortaya çıkan koronavirüs salgınının Çin otomotiv sanayiine ve dolayısıyla dünya otomotiv piyasasına olası yansımaları yakından izleniyor. Mevcut durumda küresel otomotiv şirketlerinin çoğu ya üretime ara vermiş ya da kısıtlı üretim yapıyor. Söz konusu kesintilerin Çin’de Şubat ayı otomotiv üretiminin en az %15 oranında daralmasına neden olacağı, kesintilerin sürmesi halinde daralmanın çok daha derin olabileceği öngörülmüyor. Bu durumun Çin’den ürün tedarik eden Avrupalı üreticilere ve dolaylı olarak Türk otomotiv sektörüne olumsuz yansiyebileceği ifade ediliyor. Ancak, koronavirüs vakalarının görülme hızının ivme kaybetmesi ile bazı üreticilerin üretime devam edeceğini açıklamaları daralmanın Şubat ayı ile sınırlı kalabileceğine işaret ediyor.

Kaynak: Datastream, TCMB

		Son Veri	Önceki Veri	
Ham Çelik Üretimi (yıllık değişim)	Kasım	-% 8,1	-% 15,0	▼
Kütük Çelik (yıllık değişim)	Kasım	-% 10,4	-% 21,9	▼
Slab Çelik (yıllık değişim)	Kasım	-% 3,6	-% 1,4	▼
Sanayi Üretimi (yıllık değişim)	Aralık	% 7,9	% 0,8	▲
Demir Cevheri Fiyatı (yıllık değişim)	Ocak	% 26,6	% 32,0	▼
İhracat (yıllık değişim)	Aralık	-% 8,6	-% 26,6	▼
Yurt İçi Ciro (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 18,5	% 8,2	▲
Yurt Dışı Ciro (reel, yıllık değişim)	Aralık	-% 19,5	-% 21,9	▼
Takipteki Krediler Oranı	Aralık	% 4,2	% 4,2	●

- Worldsteel tarafından yayımlanan verilere göre, 2019 yılında dünya ham çelik üretimi yıllık bazda %3,4 artış kaydederek 1,9 milyar ton seviyesinde gerçekleşti. Bu dönemde Asya ve Orta Doğu hariç tüm bölgelerde üretimde düşüş yaşandı. 2019 yılında üretimini %8,3 oranında artıran ve dünya ham çelik üretiminde ilk sırada yer alan Çin, küresel üretiminin %53,3'ünü gerçekleştirdi.
- Yurt içinde çelik üretimi 2018 yılında kaydedilen %0,6'lık düşüşün ardından 2019 yılında da zayıf bir performans sergiledi. 2019'da üretim yıllık bazda %9,6 oranında gerileyerek 33,7 milyon ton düzeyinde gerçekleşti. Bu gelişmede, iç talepte gözlenen daralma ile ABD ve AB tarafından uygulanan vergi ve kota uygulamalarının ihracat üzerindeki olumsuz etkileri belirleyici oldu. Bu dönemde, özellikle kütük çelik üretiminin inşaat sektöründeki daralma paralelinde daha sert gerilediği dikkat çekti.
- Sektörün yurt içi cirosu 2019 yılının ilk dokuz aylık döneminde reel bazda gerileme kaydederken, son çeyrekte ekonomik aktivitedeki toparlanmanın da etkisiyle reel bazda artış kaydetti. Diğer taraftan, yurt dışı cirolar ABD ve AB kaynaklı korumacı önlemlerin ihracatı olumsuz yönde etkilemesiyle aynı dönemde düşüş kaydetti.
- 2020 yılında inşaat, beyaz eşya ve otomotiv sektörlerinde beklenen görece iyileşmenin, sektörün yurt içi satışlarına olumlu yansımaları bekleniyor. İhracatın ise korumacı engeller sebebiyle baskı altında kalmaya devam edeceği düşünülüyor.

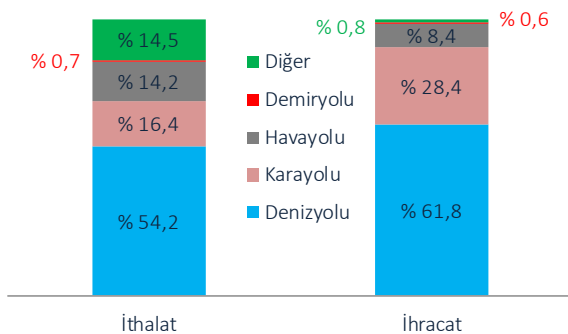

Kaynaklar: BDDK, TÜİK, TÇÜD, ÇİB, Datastream

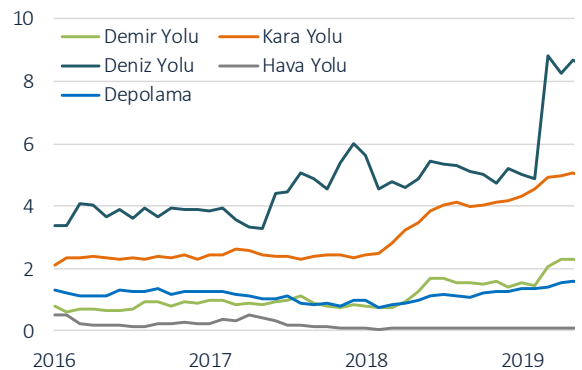
		Son Veri	Önceki Veri	
Baltık Kuru Yük Endeksi (ortalama, yıllık değişim)	Ocak	-% 33,0	-% 0,4	▼
İhracat Miktar Endeksi (yıllık değişim)	Aralık	% 7,4	% 2,0	▲
İthalat Miktar Endeksi (yıllık değişim)	Aralık	% 19,8	% 20,4	▲
Toplam Ciro Endeksi (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 17,0	% 9,3	▲
Karayolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 11,6	% 4,8	▲
Denizyolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 10,7	% 6,0	▲
Havayolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 21,8	% 8,8	▲
Depolama (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 31,6	% 21,8	▲
Takipteki Krediler Oranı	Aralık	% 2,9	% 3,0	▲

- Küresel ticaret savaşlarının etkisinin yoğun bir şekilde hissedildiği 2019 yılında Baltık kuru yük endeksinde dalgalı bir seyir izlendi. Çin'deki koronavirüs salgınının küresel ticaret üzerinde baskı yaratmasıyla endeks Şubat 2020'de Eylül 2019'a kıyasla %80'i aşan oranda düşüş kaydetti.
- Dış ticaret miktar endekslerine göre, 2019 yılı genelinde Türkiye'nin ihracatı yıllık ortalama bazda %6,8 oranında artarken, ithalatı %5 düşüş kaydetti. Dış ticaret taşımalarında ağırlıklı olarak denizyolu tercih edilirken, bunu sırasıyla karayolu ve havayolu izledi. Ekonomideki genel gidişattan önemli ölçüde etkilenen lojistik sektöründe reel bazda ciro 2019'un ilk yarısında zayıf bir performans sergilerken, ikinci yarısında ekonomik aktivitedeki toparlanma paralelinde artış gösterdi.
- Havayolu taşımacılığı verilerine göre, 2019 yılında iç hat yolcu sayısı yıllık bazda %11,3 azalırken, dış hat yolcu sayısı %11,4 arttı. Böylece, toplam yolcu trafiği bu dönemde %0,8 düşüş kaydetti. Ocak 2020 itibarıyla, yurt içi yolcu sayısındaki düşüş eğiliminin hız kaybetmekle birlikte sürdüğü, dış hat yolcu sayısındaki artış trendinin ise korunduğu izlendi. Geçtiğimiz yıl genelinde hava yolu yük trafiği (kargo, posta ve bagaj) ton bazında 2018'e kıyasla %10,9 oranında geriledi. Bu yılın ilk ayında ise toplam yük trafiği geçen senenin aynı dönemine kıyasla nispeten yatay bir seyir izledi.
- Reel ciro artışı açısından diğer sektörlerin altında performans sergileyen denizyolu taşımacılığının takipteki krediler oranı açısından da olumsuz yönde ayrıştığı gözleniyor.
- KPMG Türkiye ve İstanbul Üniversitesi işbirliği ile hazırlanan Lojistik Sektörü Güven Endeksi 2019'un son çeyreğinde 95,9 düzeyinde gerçekleşti. Sektörün mevcut durumuna ilişkin endeks 87,1 değerini alırken, beklentilere ilişkin endeks 100,3 ile iyimser bir görünüme işaret etti. Bununla birlikte, fiyat odaklı rekabet koşullarının etkili olduğu sektörde en olumsuz değerlendirmenin kârlılık konusu üzerinde yoğunlaştığı gözleniyor. Diğer taraftan, birleşme ve satın almalara ilişkin endeksin 149,5 ile oldukça yüksek düzeyde bulunması dikkat çekiyor.
- İç talepteki canlanmanın sektörün faaliyeti üzerinde olumlu etkiye bulunması beklenirken, komşu ülkelerimiz kaynaklı jeopolitik risklerin artmasının yanı sıra koronavirüs salgınının küresel ticaret hacmi ve yolcu taşımacılığı üzerinde aşağı yönlü baskı yaratması taşımacılık sektörüne ilişkin öngörülerdeki iyileşmeyi sınırlandırıyor.

Taşıma Şekillerine Göre Dış Ticaret
(2019, pay)

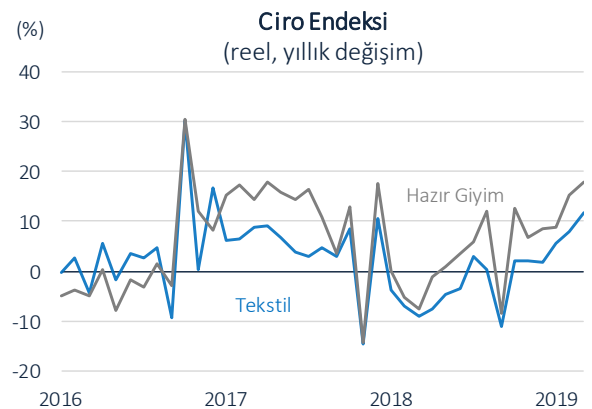
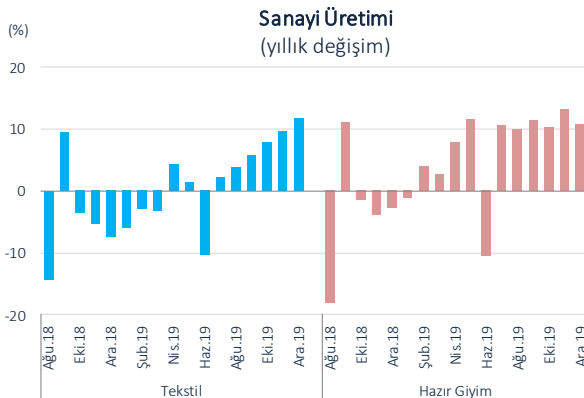
Takipteki Alacaklar Oranı

Kaynaklar: BDDK, DHMİ, TÜİK, KPMG, Datastream

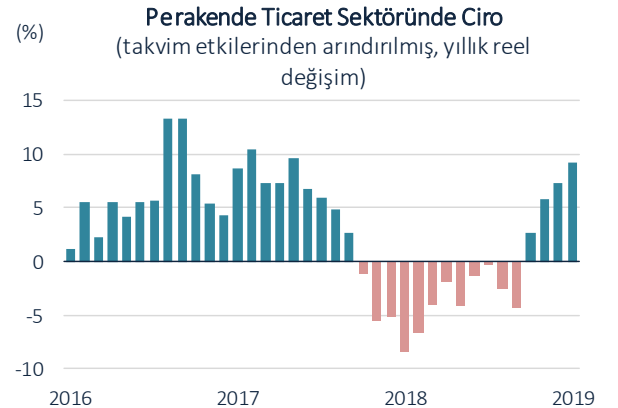
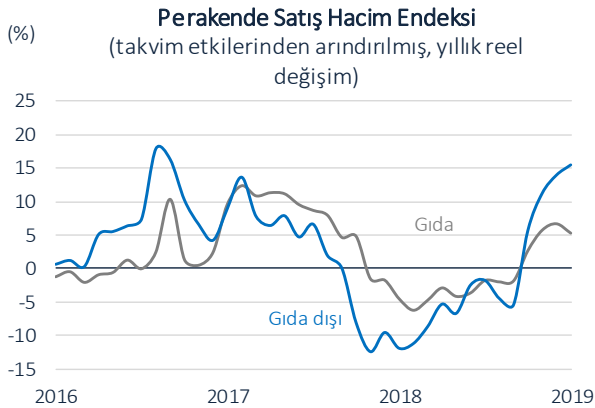
		Son Veri	Önceki Veri	
Tekstil Sanayi Üretimi (yıllık değişim)	Aralık	% 11,6	% 9,9	▲
Hazır Giyim Sanayi Üretimi (yıllık değişim)	Aralık	% 10,7	% 13,4	▲
Tekstil Ciro (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 11,6	% 8,0	▲
Hazır Giyim Ciro (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 18,0	% 15,4	▲
Tekstil Üretici Fiyatları (yıllık değişim)	Ocak	% 6,2	% 5,8	●
Hazır Giyim Üretici Fiyatları (yıllık değişim)	Ocak	-% 0,7	-% 1,9	▲
Tekstil İhracatı (yıllık değişim)	Aralık	% 4,5	-% 0,8	▲
Hazır Giyim İhracatı (yıllık değişim)	Aralık	% 0,1	% 2,0	●
Takipteki Krediler Oranı	Aralık	% 5,5	% 5,8	●

- Takvim etkisinden arındırılmış verilere göre, tekstil sektöründe 2019 yılının ikinci yarısından itibaren artış trendi sergilemeye başlayan üretim son çeyrekte hız kazandı. Hazır giyim sektöründe ise üretimdeki büyüme yılın ikinci yarısında istikrarlı bir görünüm sergileyerek %10 civarında gerçekleşti. Yıl genelinde ortalama üretim artışı tekstil sektöründe yıllık bazda %2,2, hazır giyim sektöründe de %6,9 olarak kaydedildi.
- İhracat verileri incelendiğinde, 2019 yılında tekstil sektörünün ihracatının dolar bazında %1,2 gerilediği, hazır giyim sektörünün ihracatının ise %1,4 arttığı görülüyor. Ancak, söz konusu iki sektörün ihracatının ağırlıklı olarak Euro Alanı ülkelerine yönelik olması nedeniyle EUR/USD paritesindeki gelişmeler dış ticaret rakamları üzerinde etkili oldu. Geçtiğimiz yıl Mayıs ayından itibaren euronun dolar karşısında değer kaybettiği dikkate alındığında, euro bazında ihracatın tekstil sektöründe %4,3, hazır giyim sektöründe de %7 yükseldiği izleniyor.
- 2020 yılının ilk ayına ilişkin ihracat ve KKO verileri de sektörün olumlu performansının bu yıla taşındığını gösteriyor. Kapasite kullanım oranı tekstil sektöründe %80'e, hazır giyim sektöründe de %85'e yakın düzeylerde seyrediyor.
- Önümüzdeki dönemde tekstil ve hazır giyim sektörleri açısından geleneksel olarak en büyük pazar olan AB ekonomilerinin seyri önemini koruyor. Öte yandan, söz konusu sektörlerde dünyanın en büyük üreticisi konumunda olan Çin'deki koronavirüs salgınının ardından ülkede üretimin sekteye uğraması ithalatçı ülkelerin Türk üreticilerine yönelmesine neden oldu. Çin'in üretimi yakın dönemde normale dönse dahi halihazırda alınan siparişlerin sektörlerin ihracatını bu yılın ilk yarısında olumlu etkileyeceği belirtiliyor.

		Son Veri	Önceki Veri	
Satış Hacim Endeksi (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 11,0	% 10,5	▲
Gıda	Aralık	% 5,3	% 6,7	▲
Gıda dışı (akaryakıt hariç)	Aralık	% 15,5	% 13,9	▲
Elektronik eşya ve bilgisayar	Aralık	% 21,9	% 22,8	▲
Mobilya, beyaz eşya ve diğer	Aralık	% 5,7	-% 1,4	▲
Tekstil, giyim ve ayakkabı	Aralık	% 17,8	% 18,3	▲
Eczacılık, tıbbi ürünler ve kozmetik	Aralık	% 8,9	% 8,3	▲
Posta ve internet yoluyla ticaret	Aralık	% 56,0	% 50,9	▲
Ciro Endeksi (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 9,1	% 7,3	▲
Perakende Güven Endeksi (aylık değişim)	Ocak	% 2,2	% 1,4	▲
Takipteki Krediler Oranı	Aralık	% 6,8	% 7,0	●

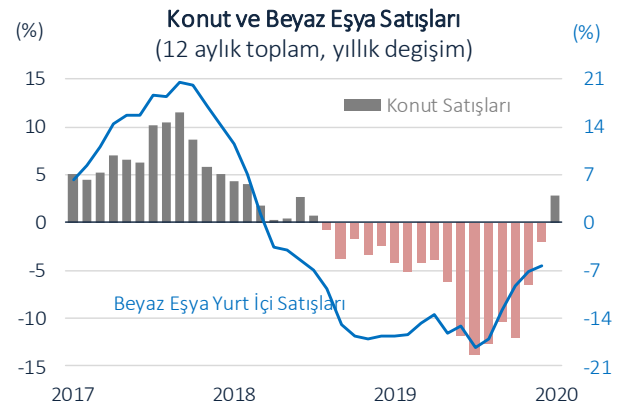
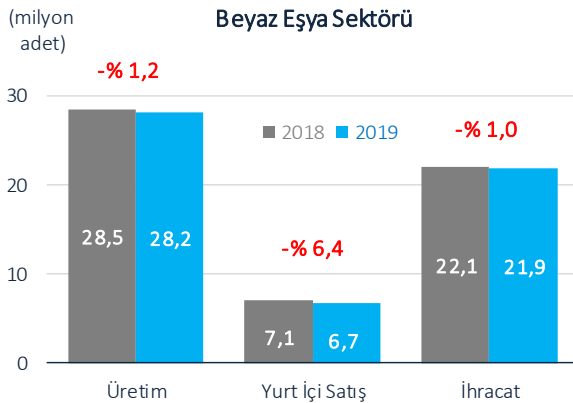
- Yurt içi talepteki toparlanma eğiliminin perakende ticaret sektörüne olumlu yansımaları sürüyor. Perakende satış hacim endeksi, Aralık'ta yıllık bazda %11 yükseldi. Bu dönemde gıda satışları %5,3, gıda dışı satışlar da %15,5 büyüdü. Gıda dışı grupta perakende satış hacmi internetten satışlarda %56 ile hızlı artarken, elektronik eşya ile tekstil, giyim ve ayakkabı gruplarında büyüme devam etti. İki yıla yakın bir süredir daralmakta olan mobilya ve beyaz eşya satışları ise 2019'un son ayında yıllık bazda %5,7 yükseldi.
- Sektörün, ertelenmiş talebin devreye girmesiyle 2020 yılında büyümeye devam etmesi bekleniyor. 2020'de hazır giyim ve ayakkabı grubunda yurt dışı odaklı büyüme öngörülürken, indirim sürelerinin kısaltılmasının hedeflendiği ifade ediliyor. Mobilya satışlarına getirilen KDV indirimi uygulamasının ve iç talepteki artışın etkisiyle ev dekorasyon pazarında da toparlanma bekleniyor. Ayrıca, elektronik eşya ve bilgisayar grubunda 2019'un son aylarında gözlenen toparlanmanın süreceği öngörülmekle birlikte, döviz kurlarının yüksek seyrinin teknoloji pazarı genelinde baskı oluşturabileceği düşünülüyor.
- Perakende sektöründe önemli bir yere sahip olan ancak yurt içinde belirli doygunluk seviyesine ulaşan AVM pazarında büyümenin sınırlı kalması bekleniyor. E-ticaretteki hızlı büyümenin AVM ziyaretçi sayılarına olumsuz yansımaları sürerken, AVM'lerde mağazaların payının azalmaya, buna karşılık eğlence ve yeme-içme alanlarının payının artmaya devam edeceği tahmin ediliyor.
- 2019'da hızlı bir büyüme kaydeden indirim marketlerin pazar payını 2020'de de artırmaya devam edeceği düşünülüyor. Artan rekabet sebebiyle yerel zincir marketlerin bir kısmının sektörden çıkmak zorunda kalabileceği belirtiliyor. Bununla birlikte, indirim marketlerindeki büyümenin fiziksel mağaza açılışından çok e-ticaret kanalı üzerinden gerçekleşeceği öngörülüyor.

Kaynak: BDDK, Datastream

		Son Veri	Önceki Veri	
Toplam Üretim (yıllık değişim)	Aralık	% 6,5	% 0,9	▲
Yurt içi Satışlar (yıllık değişim)	Aralık	-% 3,5	% 12,1	▼
Yurt içi Ciro (reel, yıllık değişim)	Aralık	% 1,1	-% 2,2	●
İhracat (adet, yıllık değişim)	Aralık	-% 10,7	-% 5,9	▼
İhracat (tutar, yıllık değişim)	Aralık	% 0,0	-% 15,9	●
DTM Satın Alma Eğilimi (aylık değişim)	Ocak	-% 9,0	% 3,8	▼
Takipteki Krediler Oranı	Aralık	% 4,7	% 4,7	●

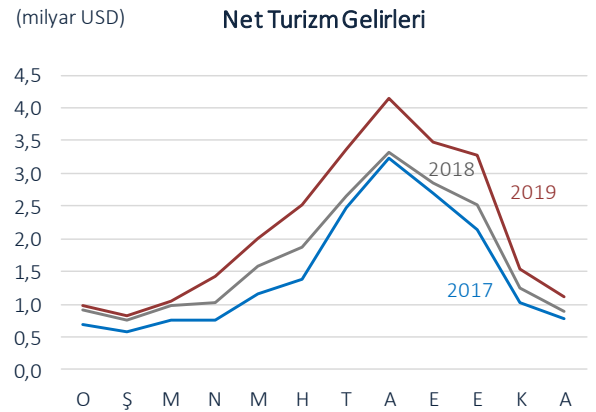
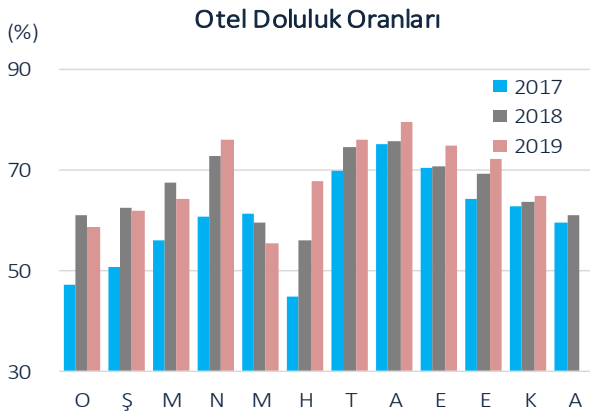
- 2019 yılında yurt içinde talep koşullarının zayıf seyretmesine bağlı olarak beyaz eşyada yurt içi satışların %6,4 oranında daraldığı görüldü. Sektörün üretimini adet bazında yaklaşık %80'ini oluşturan ihracat da Avrupa pazarında ekonomik aktivitede yaşanan ivme kaybı nedeniyle %1 oranında düşüş kaydetti. Yurt içi pazardaki yüksek daralmaya karşın ihracatın nispeten yatay seyretmesiyle sektörün toplam üretimi yıl genelinde %1,2 oranında geriledi.
- Yurt içi pazarda talebin zayıf seyrine karşın artan maliyet baskısı nedeniyle sektörün üretici fiyatlarında 2019 yılı genelinde ortalama %18,9 oranında artış kaydedildi. Son aylarda söz konusu baskı bir miktar hafiflemiş olsa da sektörde üretici fiyatlarındaki yıllık artışın %16,3 olan imalat sanayi ortalamasının üzerinde olması dikkat çekiyor. Artan maliyete karşın sektörün yurt içi cirosu %5 ile düşük bir nominal yükseliş kaydetse de enflasyon etkisinden arındırıldığında sektörün yurt içi cirosu 2019 yılında %11,7 daraldı.
- Beyaz eşya satışları ile konut satışları arasında yüksek pozitif korelasyon bulunuyor. 12 aylık konut satışlarındaki yıllık değişimin Ocak ayında Temmuz 2018'den bu yana ilk kez artması, beyaz eşya satışlarındaki toparlanma eğiliminin süreceğine işaret ediyor.
- 31 Ocak 2020 tarihinde Brexit'in onaylanmasıyla 2020 sonuna kadar devam edecek olan geçiş süreci başladı. Mevcut durumda yürürlükte olan anlaşmalar 2020 sonuna kadar geçerliken, bu süreçte İngiltere'nin ticaret ortaklarıyla yeni serbest ticaret anlaşmaları imzalaması gerekiyor. Bu çerçevede, beyaz eşya sektörünün ihracat pazarları arasında önemli bir ağırlığı bulunan İngiltere ile ticaretin mevcut seyrinin bu yıl korunacağı tahmin ediliyor. Ancak, 2020 sonrasındaki dönemde yeni ikili serbest ticaret anlaşmalarının yapılmasının gerekmesi sektör için bir belirsizlik unsuru olarak öne çıkıyor.

Kaynak: BDDK, Datastream, Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK

		Son Veri	Önceki Veri	
Yabancı Ziyaretçi (yıllık değişim)	Aralık	% 10,1	% 11,4	▲
Turizm Geliri (yıllık değişim)	Aralık	% 18,3	% 22,1	▲
Turizm Gideri (yıllık değişim)	Aralık	% 2,0	% 9,0	▲
Otel Doluluk Oranları (baz puan, yıllık değişim)	Kasım	1,2	2,9	▲
Ortalama Oda Fiyatı (yıllık değişim)	Kasım	% 0,0	-% 0,7	▼
Takipteki Krediler Oranı	Aralık	% 8,3	% 6,9	▼

- Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre, Aralık 2019'da Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı yıllık bazda %10,1 artarak 2,1 milyon kişi oldu. 2019 yılı genelinde de ziyaretçi sayısı %14,1 oranında artarak 45 milyon kişi ile tarihi yüksek seviyesinde gerçekleşti. 2019 yılında Türkiye, ağırladığı ziyaretçi sayısı ile dünyada altıncı sırada yer aldı. Geçen sene en fazla yabancı ziyaretçi 7 milyon kişi ile Rusya'dan gelirken, bu ülkeyi yaklaşık 5 milyon kişi ile Almanya izledi.
- Turizm gelirlerinde de toparlanma eğiliminin sürdüğü izleniyor. Aralık 2019'da yıllık bazda %18,3 artışla 1,1 milyar dolar turizm gelirin'e ulaşıırken, 2019 yılı genelinde bir önceki yıla göre %17 artışla 34,5 milyar dolar gelir elde edildi. TÜİK verilerine göre 2019'da ziyaretçi başına ortalama harcama tutarı ise bir önceki seneye göre %13,7 artarak 666 dolar oldu.
- Aralık ayında Çin'den tüm dünyaya yayılmaya başlayan koronavirüs, turizm sektörü üzerinde olumsuz etkisini göstermeye başladı. Çinli turistlerin öncelikli olarak tercih ettiği iller olan İstanbul, Nevşehir ve Denizli başta olmak üzere, birçok bölgede rezervasyon iptallerinin yapıldığı belirtildi. 2019 yılında Güney Asya ülkelerinden ülkemize gelen toplam 3,6 milyon ziyaretçinin %12'sini Çinli ziyaretçiler oluşturdu.
- Diğer taraftan, koronavirüs sonrası kruvaziyer turizmde Uzak Doğu destinasyonları yerine Akdeniz kıyılarına olan ilgi arttı. Sektör temsilcilerinin açıklamalarına göre, Akdeniz ve Türkiye kıyılarının güvenli görülmesi nedeniyle Türkiye'ye yapılan kruvaziyer gemi seferleri talebinde önemli artış yaşandı.
- Konaklama Vergisi Uygulama Genel Tebliği Taslağı'nda, konaklama vergisinin 1 Nisan 2020 itibarıyla uygulamaya geçeceği belirtildi. Söz konusu verginin 31 Aralık 2020'ye kadar %1 oranında uygulanacağı, sonraki dönemde ise %2'ye yükseltileceği belirtiliyor.
- Sektörde, Kasım 2019'da %6,9 seviyesinde olan takipteki krediler oranı, Aralık ayında %8,3 seviyesine yükseldi. Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği Başkanı yaptığı açıklamada, takipteki alacaklardaki artışın ve yeniden yapılandırılmaların sektörde el değiştirmelere yol açabileceğini ifade etti.

Kaynak: BDDK, Datastream, TÜROB

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem

Bölüm Müdürü ve Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Ahmet Aşarkaya

Uzman
ahmet.asarkaya@isbank.com.tr

Alper Gürler

Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Kaan Tuncalı

Uzman Yardımcısı
kaan.tuncali@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu

Müdür Yardımcısı
hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

İlkim Bengisu Tuncer

Uzman Yardımcısı
bengisu.tuncer@isbank.com.tr

Aslı Şat Sezgin

Uzman
asli.sat@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak

Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.